САМИМИЙ ТАШАККУР

Улуғ мутафаккир ва революционер, Коммунистик партиянинг ва жаҳонда биринчи социалистик давлатнинг асосчиси В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллиги муносабати билан КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советига меҳнаткашлардан, корхона ва қурилишларнинг, совхоз ва колхозларнинг, Совет Иттифоқи ташкилотлари ва муассасаларининг коллективларидан жуда кўп қутлов ва табрикномалар келди. Коммунистик ва ишчи партиялардан, миллий-демократик партиялар ва ташкилотлардан, сўл социалистик партиллардан, чет мамлакатларнинг ҳукуматлари, давлат арбоблари, жамоат ташкилотлари ва айрим гражданларидан ҳам қутлов ва табрикномалар келди.

Қутлов ва табрикномаларда социализм ва коммунизм қуриш ишида, халқларнинг империализмга қарши, миллий озодлик учун, демократия, тинчлик ва социализм учун курашида В. И. Ленин ва ленинизмнинг ҳамиша катта роль ўйнаётганлигига юксак баҳо берилмоқда. Бу қутлов ва табрикномалар Ленин ғоялари ер куррасининг энг узоқ бурчакларига кириб борганлигини, бу ғоялар ҳозирги дунё тараққиётига жуда чуқур таъсир ўтказаётганлигини кўрсатиб турибди. Мана шу табрикномалар ва қутловларда КПСС ва Совет давлатининг ички ва ташқи сиёсатига, совет халқининг коммунистик қурилишда эришган ютуқларига, КПССнинг халқаро коммунистик ҳаракат бирлиги учун курашдаги позициясига юксак баҳо берилган.

КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Совети В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллиги муносабати билан совет халқи ва КПССни қутлаганликлари, табриклаганликлари ва уларга эзгу истаклар билдирганликлари учун Совет Иттифоқидаги партия, совет ва жамоат ташкилотларига, корхоналар, қурилишлар, колхозлар, совхозлар ва муассасаларнинг коллективларига, меҳнаткашларга, чет мамлакатлардаги коммунистик ва ишчи партияларга, миллий демократик партияларга ва ташкилотларга, сўл социалистик партияларга, ҳукуматларга, давлат арбоблари ва сиёсий арбобларга жамоат ташкилотлари ва айрим гражданларга чин кўнгилдан миннатдорчилик ва ташаккур изҳор қиладилар.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ — СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ — СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

5-йил чиқиши.
1 МАЙ 1970 й.
ЖУМА
№ 103 (1171).
БАҲОСИ 2 ТИЙИН

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

Яшасин Совет халқини Ленин йўлидан коммунизм ғалабаси сари комил ишонч билан бошлаб бораётган Совет Иттифоқи Коммунистик партияси!

(КПСС Марказий Комитети 1 Май Чақириқларидан).

ЛЕНИН ПАРТИЯСИ БАЙРОҒИ ОСТИДА

Ўзбекистон пойтахти меҳнаткашларининг байрам намойиши

БУГУН гуллаб-яшнаётган Ўзбекистонимиз пойтахти, тинчлик, дўстлик, мардлик шаҳри бўлган Тошкент аҳли ҳар кунгидан барвақт уйғонди. Бахтиёр одамларни Биринчи Май байрами билан қутлагандек чаман боғлардаги яшил япроқлар шабадада ўйнаб, чапак чалади. Ҳовли ва хиёбонлардаги оқ, қизил, нофармон гуллар: «Ҳой ўртоқ мен сенга муштоқ, ўзинг билан бирга байрамга олиб бор»,— дегандек мулойим термулади. Ха, илк май тонгининг завқи бўлакча!

Кўчаларда, баланд бинолар пештоқида, хиёбонларда Қизил байроқлар хилпирайди. Оталаримиз ана шундай лоларанг байроқларни қўлда маҳкам тутиб, илк май намойишларига чиққан, қуллик ва эксплуатацияга бўлган нафратларини билдирган эдилар.

БИРИНЧИ Май — меҳнат аҳлининг жанговар кўрик куни, барча мамлакатлардаги пролетарларнинг бирдамлик кунидир. 1889 йилда II Интернационалнинг Парижда бўлиб ўтган биринчи конгрессида Карл Маркснинг шогирди Поль Лафаргнинг таклифига биноан ҳар йили барча мамлакатларда Биринчи Май намойишини ўтказиш тўғрисида қарор қабул қилинган эди. Бу йил май саксонинчи марта нишонланди. Унинг буюк доҳиймиз В. И. Ленининнг юз йиллик тўйи кунларида келиши байрам устига байрам бўлиб кетди.

Коммунизм қураётган совет халқи ва барча прогрессив инсоният Владимир Ильич Лениннинг улуғ номи билан ҳаққли равишда фахрланадилар. Чунки доҳийнинг ўлмас даҳоси, пўлатдек мустаҳкам революцион иродаси планетамиздаги миллион-миллион кишиларни социализм ҳамда коммунизм ғалабаси учун курашга илҳомлантирмоқда.

Озодлик ҳаракати тарихи Ленин сингари улуғ сиймони ҳали шу дамгача кўрмаган эди. Пролетариатдаги барча буюк ва қайтарилмас фазилатлар — ақл-заковат, қатъий ирода, зулм ва истибдодга қарши чексиз нафрат, буюк революцион эҳтирос, омманинг ижодий кучига бўлган беҳад ишонч Ленин сиймосида ўз ифодасини топди. Унинг муқаддас номи Ғарбдан Шарққача, Жанубдан Шимолгача янги дунёнинг символи, Улуғ Октябрь социалистик революцияси оламшумул ғалабаларининг тимсоли бўлиб қолди.

1 миллион 385 мингли Тошкент аҳли, бутун мамлакатимиз кишилари каби, байрамни улкан зафарлар билан кутиб олди. Завод ва фабрикаларда, қурилишда — барча ерда май олди социалистик мусобақаси қизиб кетди. Натижада мисли кўрилмаган муваффақиятлар қўлга киритилди.

Кўпгина корхоналар, ташкилотлар тўрт ойлик планни муддатидан олдин бажарганликлари ҳақида рапорт беришди. Кўплаб ишчи коллективлари Ленин юбилейи Фахрий ёрлиқлари билан мукофотландилар. Улар бугунги Май намойишининг олдинги сафларида боришди

ЛЕНИН майдони — она шаҳримиз юраги. Майдон плакатлар, иттифоқдош республикаларнинг байроқлари билан безатилган. Ажойиб панноада саноат, қурилиш, қишлоқ хўжалик, халқ маорифи, соғлиқни сақлаш, фан, техника ҳамда спортда эришган улкан муваффақиятларимиз ўз ифодасини топган. Ўнгда: «Биз Ленин йўлидан бормоқдамиз» ғоясини ифодаловчи плакатлар. «Главташкентстрой» биноси пештоқида жаҳон пролетариатининг буюк доҳийлари К. Маркс, Ф. Энгельс ҳамда КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюроси аъзоларининг портретлари.

Буюк Ленин монументи олдидаги трибуналарда неча юзлаб ишлаб чиқариш илғорлари, Октябрь революцияси ветеранлари, шаҳримизнинг таниқли кишилари туришибди.

Соат миллари ўнга яқинлаша борди. Минбарга республикамизнинг партия ва ҳукумат раҳбарлари чиқишади.

Фанфаралар янграб 1 Май митинги бошланишидан дарак беради. КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари Ш. Р. Рашидов нутқ сўзлаб, байрам қатнашчиларини қутлайди. «Интернационал» садолари мағрур янграйди.

Ленин майдонида саф чекиб турган меҳнаткашлар колонналарининг кети кўринмайди. Баҳор каби ясанган одамлар қўлида гулдасталар. Халқ талантлари соз чалади, қўшиқ айтади, шўх қизлар ўз бахтларини намойиш қилиб ўйинга тушадилар.

Байрам намойишини Ленин, Октябрь ва Фрунзе районни меҳнаткашлари бошлаб берадилар. Биринчи Май Чақириқлари янгради!

Яшасин 1 Май — меҳнаткашларнинг империализмга қарши тинчлик, демократия ва социализм учун курашдаги халқаро бирдамлик куни!

Олдинда Октябрь революцияси номидаги вагон-ремонт заводининг шонли коллективи бормоқда. Район байроғини кўтариб бориш шарафи Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Н. Умрзоқовга муяссар бўлибди. Унинг кетидан байроқдорлар, шаҳримизнинг ёш авлоди — миллий кийимлар билан ясанган болалар ўтиб боришмоқда. Уларнинг қўлларида ўзларидай чиройли гулдасталар, байроқлар.

Ленин район меҳнаткашлари доҳий юбилейини улкан ғалабалар билан нишонладилар. Бугунги байрам шодиёналарида В. И. Ленин номидаги электрон техника заводи каби илғор коллективлар номини фахр билан тилга олиш нақадар соз! Улар ҳозир беш йиллик план топшириқларини муддатидан олдин бажариш учун ғайратга-ғайрат қўшиб меҳнат қилмоқдалар.

МАЙДОНГА Куйбишев район меҳнаткашлари колоннаси кириб келади. Олдинда трактор заводининг шонли коллективи бормоқда. Улар яқингинада КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети ва ВЦСПСнинг эсдалик байроғи билан мукофотланган эдилар. Қаҳрамонона ишлар эвазига қўлга киритилган бу байроқ заводда мангу сақланади. Куйбишев район машинасозлари ишлаган азамат тракторларни биз фақат пахтакор Ўзбекистонимиз далаларидагина эмас, қардош республикалар қишлоқларида ҳам кўрамиз. «Ташкенткабель», «Узбекхлопкомаш» заводларичи? Бу корхоналар маҳсулоти жаҳонга машҳур.

Минбардан меҳнат аҳлини шарафловчи шиор янграйди:

Яшасин СССРда коммунизм қуриш учун курашнинг етакчи бунёдкор кучи — Советлар мамлакатининг қаҳрамон ишчилар синфи!

Яшасин совет халқини Ленин йўлидан коммунизм ғалабаси сари комил ишонч билан бошлаб бораётган Совет Иттифоқи Коммунистик партияси!

Трибунадагилар майдонга кириб келган Меҳнат Қизил байроқ орденли тўқимачилик комбинати колоннасини қизғин қутлайди. Шонли тўқувчилар билан бирга уларга ажойиб машиналар етказиб бераётган Ю. Гагарин номидаги «Таштекстильмаш» заводи меҳнат аҳли бормоқда.

МАЙДОНГА Ҳамза район колоннаси кириб келади. Олдинда Чкалов номидаги авиация заводи коллективи. Улар кетидан В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллиги шарафига улкан меҳнат зафарларини қўлга киритиб, КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети ҳам ВЦСПСнинг Фахрий ёрлиғи билан тақдирланган «Ташсельмаш» заводи шонли меҳнат аҳли бормоқда. Бу заводда бунёд этилаётган «зангори кема»лар пахтакорларимизга қўл келмоқда, уларнинг меҳнатини енгиллаштирмоқда.

Совет социалистик давлатининг мустаҳкам негизи — ишчилар синфи билан колхозчи деҳқонлар иттифоқи, жамиятнинг социал-сиёсий ва ғоявий бирлиги мустаҳкамлансин ва гуллаб-яшнайверсин!

Майдонда «ура!» садолари янграйди...

ЧИЛОНЗОР райони кундан-кунга гуллаб-яшнамоқда. Бу ерда қад кўтарган турар-жой бинолари кимларни мафтун этмаган дейсиз! Уларни шаҳримиз қурувчилари билан бирга қардош оғаларимиз бунёд этишди. Айниқса, зилзила туфайли Тошкентимиз бошига оғир кунлар келганда қардошлик ҳиммати янада яққол намоён бўлди. Зилзиладан кейин ўтган йиллар мобайнида Москва қурувчилари 230 минг квадрат метр, ленинградлик азаматлар 100 минг квадрат метр, Украина бунёдкорлари 163,7 минг квадрат метр уй-жой қуриб бердилар. Ҳамшаҳарларимиз белорус, қозоқ, грузин, озарбайжон ва бошқа қардошларимизнинг ҳимматини ҳам ҳеч қачон унутмайдилар.

КПСС ленинча миллий сиёсатининг буюк ғалабаси СССР халқларининг қардошларча дўстлиги абадий яшасин ва гуллаб яшнасин!

Яшасин партия билан халқнинг бирлиги!

Шонли Ленин партиясига шон-шарафлар бўлсин!

Шаҳримиз меҳнаткашларининг 1 Май шодиёнаси тунгача давом этди.

СУРАТЛАРДА: Тошкент шаҳар меҳнаткашларининг В. И. Ленин номли Қизил майдонда 1 Май намойиши.

М. Нуриддинов ва Ю. Бутусов фотолари.

Шаҳримиздаги 214-мактабнинг педагогик коллективи ў қ у в - т а р б и я и ш л а р и н и тубдан яхшилаш соҳасида олиб борган самарали меҳнати муносиб тақдирланди. В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллиги арафасида мактаб ўқитувчиларидан бир группаси «Шавкатли меҳнати учун» юбилей медали билан мукофотланди.

СУРАТДА: мактабнинг юбилей медали билан мукофотланган ўқитувчиларидан (чапдан ўнгга) Т. Айчуваков, Ш. Шокиров, Л. Г. Мельникова, мактаб илмий ишлар бўлими мудири У. Тошматов, О. Минаварҳўжаев, У. Зокиров, мактаб директори М. Исмоилова ўртоқлар.

М. Нуриддинов фотоси.

✻ *Тарих саҳифаларида*

ИЛК МАЁВКАЛАР

Тошкент пролетариати ўзининг қаҳрамонона ишлари билан тарих саҳифаларида ўчмас из қолдирган. Кекса большевикларнинг эслашларича маёвка ўтказиш учун илк ҳаракат 1903 йилда бўлган эди. Аммо жандарма бу ҳаракатни пайқаб қолди ва Сирдарё ҳарбий губернаторига ҳамда Туркистон генерал губернаторига бу ҳақда хабар етказди. Апрель ойидан бошлаб маёвка ўтказишга ҳаракат қилган кишиларнинг уйлари тинтув қилинди ва улар таъқиб остига олинди. 16 апрель куни Сирдарё область ҳарбий губернатори мана бундай деб ёзган эди: «Темир йўл устахонаси ишчилари Оренбург-Тошкент темир йўли ишчилари билан биргаликда Тошкентда тартибсизлик уюштиришмоқчи. Унинг қатнашчилари минг киши чамасида».

Темир йўл ишчилари ўз стачкаларида иш кунини саккиз соатга келтиришни талаб қилишни мўлжаллашган эди. Ана шундай тадбир ўтказиш белгиланган кунда чор ҳукумати Тошкент ишчилари орасида темир йўл разъездларига патруллар қўйди. Шунга қарамай, ишчилар шаҳар чеккасида— Тезиков ва Қорасувда маёвка ўтказишга муяссар бўлдилар.

1904 йилда темир йўл ҳамда конка ишчилари, Тошкент гарнизони солдатлари орасида инқилобий қўзғалишлар бўлиб ўтди.

1905 йил — биринчи рус революцияси йили. Бу пайтда В. И. Ленин ҳамда большевиклар партияси Россия пролетариатини синфий курашга тайёрлар эди. Тошкент социал демократик группаси ва унинг тўгаракларида ҳам 1 Майга зўр тайёргарлик кўрилди. 2 апрель куни «Ўрта Осиё темир йўли ишчиларига» мурожаатнома босиб чиқарилди. Унда бундай дейилган эди: «Ўртоқлар! Ҳал қилувчи курашга тайёрланишимиз керак. Биз барча темир йўл ишчилари 1 Май забастовкасида биргаликда қатнашамиз».

Бу мурожаатнома бутун Туркистон ўлкасига тарқатилди. Ҳамма ерда Май забастовкасига тайёргарлик қизиб кетди. Қизил алвонларга «Самодержавияга ўлим!», «Яшасин меҳнаткашлар!» шиорлари ёзилди. Шундай қилиб, 1905 йилнинг 1 Майи самодержавияга қарши меҳнаткашларнинг зўр намойишига айланди. Чор ҳокимияти маёвка ташкилотчиларидан бирортасини ҳам қўлга тушира олмади.

1906 йил. Туркистон ў л к а с и н и н г барча шаҳарларида большевиклар 1 Май намойишига қизғин тайёргарлик кўрди ва бу тадбир ҳамма ерда зўр уюшқоқлик билан ўтказилди. «1 Май», «Интернационал», «Қизил байроқ», «Марсельеза» қўшиқлари кўп нусхада босилиб тарқатилди ва бараллa айтилди.

Мулк РАЖ АНАНД,
ёзувчи, Ҳиндистон.

✻ *Чет элликлар Тошкент ҳақида*

ДЎСТЛАР БИР-БИРИНИ БИЛИШИ КЕРАК

Ўзбекистонда, айниқса, йилдан-йилга юксалиб бораётган Тошкентда саноат ва уй-жой қурилишининг ривожланаётганлиги яққол кўзга ташланади. Уни ҳақли равишда Осиёдаги гўзал шаҳарлардан бири, деб ҳисобласа бўлади. Биз Ўзбекистоннинг зафарларидан завқ олдик, Ҳиндистонимизнинг ҳам худди шундай бўлишини истаймиз.

Мен ў н - й и г и р м а миллион ҳинд рус тилини билиб оладиган вақт келишини орзу қиламан. Бу мамлакатимиз тараққиётини таъминлаш ва барча соҳалардаги бой тажрибаларингизни ўрганишда бизга ёрдам қилган бўлур эди.

Ҳозир жаҳонда ташвишли воқеалар содир бўлмоқда. Вьетнамда уруш... Тинчлик ва озодликни азиз, деб билган ҳар бир кимса қўл қовуштириб ўтирмаслиги керак. Инсоният XX асрда яшаётганлигига қарамай, дунёда ҳамон қон тўкиш ва ваҳшийлик тугагани йўқ. Болаларимиз ва невараларимиз яшайдиган дунё бундай бўлиши керак эмас.

СУРАТДА: В. И. Ленин номли тикув фабрикасининг зарбдор чевари мастер Лола Исамуҳамедова.

М. Нуриддинов фотоси.

ФАҚАТ МУСТАҲКАМ ДЎСТЛИК ТУФАЙЛИ...

- ТУХТОВСИЗ ОҚИМ БИЛАН.
- В. И. ЛЕНИН МУЗЕЙИНИ УН БЕШ МИНГ КИШИ ТОМОША ҚИЛДИ.
- БИЗЛАР ИНТЕРНАЦИОНАЛИСТЛАРМИЗ
- ДУСТЛАР ВА ҲАМРОҲЛАР ФИКРИ.

Тошкентдаги В. И. Ленин музейи—доҳий ғоялари уйига шаҳар меҳнаткашлари, бутун дунёнинг турли чеккаларидан келган меҳмонлар тўхтовсиз оқим бўлиб қатнамоқдалар. Дастлабки бир неча кун мобайнида Ленин мемориали залларида ўн беш минг киши бўлди..

Владимир Ильич Ленин— буюк инсон миллий масалани ҳал қилишда иштирок этиб, унга ўнларча докладларини, нутқларини бахш этди, ушбу соҳага бағишланган съездлар, партия пленумларида қатнашди.

Музейга келганлар ленинча интернационализм, халқлар дўстлиги ва биродарлигига оид бўлган экспонат— фотоҳужжатларни диққат билан кузатмоқдалар.

Мана, улар РСФСР Халқ Комиссарлари Советининг Россия ва Шарқдаги барча мусулмонларга мурожаатини кўздан кечирмоқдалар. Мурожаатда бундай дейилган: «эркин ва даҳлсиз миллий ҳаётингизни бунёд этингиз».

Музейда Ильич имзо чеккан эзилган халқлар ҳуқуқлари ҳақидаги деклорация намойиш этилмоқда. Бу ҳужжатда Россиядаги барча миллатларнинг ва халқларнинг мустаҳкам иттифоқи ҳақидаги ғоя олға сурилади.

«Биз халқарочилармиз, интернационалистлармиз». Бу сўзлар махсус бўлимдаги барча материаллар учун шиор бўлиб хизмат қилади. Музейдаги фотоҳужжатларда Ильичнинг мақолалари ва Коминтернниг иккинчи Конгрессига оид ҳужжатлар ҳам акс эттирилган.

Музей стендларига Ильичнинг «Ишчи синфи ва миллий масала», «Миллий масала ҳақидаги тезислар» каби мақолалари қўйилган. Бу асарлар 1913 йил июль ойида ёзилган. Доҳийнинг чет элда қилган миллий масала ҳақидаги нутқлари ҳам шу ердан жой олган.

Музейдаги фотоҳужжатлар Ғарб ва Шарқдаги инқилобий ҳаракатда биринчи рус революциясининг тақдири ҳақида ҳикоя қилади. Биз уларда турли мамлакатлар халқларининг митинг ва намойишларини кўришимиз мумкин. Улуғ Октябрь социалистик революциясининг ғалабаси жаҳондаги барча халқларга, шу жумладан, эзилган Шарқ халқига кўрсатган таъсирини ҳам кўриш мумкин.

Музей экспонатларида коммунистик партия совет кишиларини ленинизм, социалистик интернационализм руҳида тарбиялагани ва ўз программасини тақдим этганини сезиш қийин эмас.

«Инсон инсонга дўст, ҳамроҳ ва биродар». Бу ленинча ғоянинг ҳаётийлиги, айниқса, Улуғ Ватан уруши даврларида ўзининг ҳаққонийлигини кўрсатди.

Музей қатнашчилари бизнинг одамларимиз чинакам интернационалистлар, халқлар ўртасидаги дўстликнинг чинакам вакиллари эканликларини исботлаганлигини тушундилар. Мана эсдалик ёзувлардан бир нечтаси:

«Баракалла, биродарларимиз ўзбеклар! В. И. Ленин музейи учун сизларга катта раҳмат.

Қозоғистондан келган меҳмонлар:

Г. Тобогабилов, Р. Никитин»

Фарғона области пионер лагерлари бошлиқларидан бир группаси шундай деб ёзишади: — «Ўзбек халқининг муваффақиятларга эришмоғида совет кишиларининг Ленин орзу қилган бузилмас дўстлиги ва бирдамлиги ўз натижасини кўрсатди.

Л. Зубцева, Р. Бабнюкова, В. Митьков, А. Маметов, М. Мавлюшов».

Политехника институтининг ўқитувчиси И. Амиров ўз туйғуларини шундай ифода этади:

«Мен В. И. Ленинни, революцияни, ғояларимизнинг буюклигини янада чуқурроқ ҳ и с э т д и м. Бу туйғуларнинг барчасини Тошкентда ҳис қилдим. Бу ерда монументаль музей бўлгани учун ҳам тушундим, Катта раҳмат».

Бундай хотира хатлари ўзбек, қозоқ, қирғиз, рус, венгер ва бошқа тилларда кўплаб ёзилмоқда. Бу ерда лотинча ёзувларни ҳам, арабларга хос бўёқларни ҳам кўриш мумкин.

Музейга келган барча одамлар давримизнинг буюк инсонига таъзим этмоқдалар. СССР қишлоқ хўжалик министрлиги бошқармаси бошлиғининг ўринбосари Н. Зеленюк қалб сўзларини шундай ифодалайди.

Рус ва украин, қозоқ ва белорус — барча совет кишилари бизнинг улуғ доҳиймиз, устозимиз В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллигига бағишланган ушбу ажойиб хотира учун ўзбек халқи олдида чуқур таъзим қилади».

Хизматчи В. Бутусов шундай хотира қолдирган. «Тошкентдаги В. И. Ленин музейи доҳий ғоялари, унинг фикр-туйғуларини исботловчи ва бутун Ўрта Осиё халқига тараннум этувчи чинакам саройдир».

Музейга кирган А. Каминина ғоят ҳаяжонланиб ёзган: «Кўзларимдан ёш чиқиб кетди. Мен советлар мамлакатида Ленин туфайли нималар бунёд бўлганини кўриб ҳаяжонландим. Буларнинг барчаси учун Ленинга раҳмат».

Чилонзордаги болалар боғчасининг ходимлари Семенова ва Шабаршина шундай деб ёзадилар: «Ленин музейи Шарқда бутун туйғуларни инқилоб сари бошлайди». Пропагандист Петр Путинцев эса: «Бу чинакам марксизм-ленинизм мактабидир. Катта раҳмат! Мен Уралга, Свердловскга бизнинг буюк доҳиймиз В. И. Ленинга бўлган ўзбек халқининг юксак муҳаббати туйғуларини олиб кетаман», деб ёзади.

Ленин музейи ҳақидаги таассуротларини студентлар, ўқитувчилар, мактаб ўқувчилари, ишчилар, ҳарбий хизматчилар, олимлар, пенсионерлар ёзмоқдалар. Уларнинг ҳар бири коммунистик партия ва унинг таълимоти билан ўсган совет кишилари, чинакам интернационалистлар сифатида ёзмоқдалар.

В. И. Ленин музейига ўзбек халқи ўзининг бутун муҳаббатини бахш этганлиги ва давримизнинг буюк инсонига ажойиб ҳайкал қўйганлиги кўриниб турибди.

Р. ПЛУНГЯН.

СУРАТДА: марказий В. И. Ленин музейи филиалининг кўриниши.

Л. Глауберзон фотоси.

Маурисио РОЗЕНКОФ,
драматург, Уругвай.

АЖОЙИБ ОДАМЛАР

Отам ҳикоя қилиб берган бир воқеа эсимдан чиқмайди. У 1918 йилда Совет республикасига қарши урушаётган поляк армиясида хизмат қиларди. У фронтдан қочган кўплаб солдатлар қаторида Биринчи Май байрамида солдат формасида Варшава кўчаларига чиқиб, жаҳонда биринчи ташкил топган социалистик республикани қувватлаган. У ўша кезлари уйларига бир яшик узум келтиришганини эслайди. Шунда отамга бу узумни аёллар юзини беркитиб юрадиган, аҳолиси саводсиз бўлган қандайдир экзотик шаҳардан юборилганини айтишган. Ҳикоя қилишларича, бу олис ва қолоқ шаҳарнинг номи —Тошкент экан. Мен ўшанда Тошкент ҳақида шу гапни эшитганман. Тошкентга келиб, жуда кўп нарсалар ўзгариб кетганини кўрдим. Мен бундай буюк ўзгаришлар содир бўлишини ҳеч қачон тасаввур қилган эмасман. Агар «Ўзбекистондаги энг ажойиб нарса нима?» деб сўрашадиган бўлса, мен Одамлари, деб жавоб берардим.

Яхши тилаклар

Кўча эшик устма-уст тақиллади. Мактабдан қайтган Ҳасан, Зуҳрамга овқат тайёрлай деб ўчоққа ўт қўяётган Жамила опа бир пас юмушини тўхтатиб, дарвоза томон йўл олди. Дарвозани очганида унинг рўпарасида почтальон аёл турарди.

—Безовта қилганим учун узр.

—Эй айланай безовтаси борми? —деди ҳаяжон билан Жамила опа.

—Москвада ўқиётган қизингиздан табрик телеграммаси, бир ўйнаб берсангиз..

—Ойдинимданми? — ҳаяжон билан телеграммага кўз югуртди Жамила опа.

Табрикда шулар ёзилганди. «Ойижон, Сизни, адамлар ва укаларимни баҳор ва бахт байрами —1 Май билан табриклайман. Қутлашингиз мумкин, кандидатлик диссертациямни тайёрлаб бўлдим, ҳисоб.

Ҳурмат ила қизингиз О. Икромова»..

Жамила опа беҳад қувонч ва шодлик бахш этган почтачига қайта-қайта миннатдорчилик билдирди.

Биз 143-алоқа б ў л и м и д а бўлганимизда бунга яна бир карра иқрор бўлдик.

Алоқа бўлими б о ш л и ғ и олдида ў т и р а р к а н м и з, Ҳ. Ҳайдарова, А. Ниёзов, Б. Бозоров каби 50 дан ортиқ киши ўз қариндош-уруғлари, биродарларини байрам билан табриклаб телеграмма йўлладилар. Алоқа бўлими хонасига кириб-чиқиб турганларнинг ҳисоблаб ниҳоясига етказиш қийин.

Ҳамманинг чеҳрасидан байрам шодиёнасини уқиш мумкин.

Яхши тилак тилар одамлар,
Тилак қадрин билар одамлар...

К. ҲАМРОЕВ.

Олимлар қишлоқда

Оржоникидзе районидаги Ленин номли колхоз пойтахтимизнинг шундоққина ёнига жойлашган. Азамат коллектив, хўжалик аъзолари ҳар йили шаҳарликларга минг-минглаб тонна сабзовот, сут, гўшт ва бошқа маҳсулотлар етказиб беради. Яқинда колхозда ажойиб бир анжуман бўлиб ўтди. Колхознинг замонавий чойхонаси кечга томон жуда гавжум бўлиб кетди.

Бу ерда йиғилган миришкор деҳқонлар шодлигининг боиси бор. Пойтахтдан уларнинг ҳузурига олимлар меҳмон бўлиб келишган. Катта ва жиддий мавзуда суҳбат кетяпти.

Суҳбат совет мамлакатининг, Лениннинг буюк ғоялари зиёси билан мунаввар бўлган ички ва ташқи сиёсий йўли, яқин ва Ўрта Шарқдаги ҳозирги аҳвол масалалари, Американинг Въетнамдаги хатарли йўли, Исроил босқинчиларининг араб давлатларига қилаётган зўравонликлари ҳақида борди. Тарих фанлари кандидатлари Баҳриддин Маннонов билан Эркин Ҳайитбоев барчани қизиқтираётган, тўлқинлантираётган масалаларни жуда жонли, оддий ва содда тушунтириб бердилар.

Кеча қатнашчилари бу сўзларни диққат билан тингладилар. Улар уруш оловини ёқаётган милитаристларга лаънатлар ўқидилар.

Ж. МУМИНОВ.

ЖАНГГОҲ ҚАТРАЛАРИ

Журналист ён дафтаридан

БУЮК ҒАЛАБА СОЛНОМАСИ

ДАРЁ ОҚАВЕРАДИ...

Қадимий ва ҳамиша навқирон, қаҳрамон шаҳар Киевга қадам қўйдик. Сафар кундалигининг саҳифаси очилди.

...1941 йил 22 июнь. Учувчи Иванов шу куни душманнинг икки самолётини ўққа тутди. Оддий жангчи Колчак танкка қарши пушкасидан фашистларнинг тўртта ажал машинасини гумдон қилди..- Урушнинг биринчи куни...

«Красная звезда» газетаси ўзининг биринчи саҳифасида мардлик ва жасорати учун «Қизил байроқ» ордени билан мукофотланган 99-дивизия жангчиларига тенглашинг, деб ёзган эди.

Лекин душман кучли эди. 10 июль куни Киев остонаблагарига яқинлашди. Қаҳрамонона шаҳар ҳимояси бошланди. Қирқ тўрт километрлик танкка қарши зовур, ўттиз километрлик сим тўсиқ, 100 минг мина, 750 дзот, 300 дот тайёрланди. 73 кеча-кундуз душманнинг тинимсиз зарбаси қайтарилиб турилди. 73 кеча-кундузда фашистларнинг юз минг солдат ва офицери, беш юз самолёти ер тишлади.

Ана шу жангу-жадалларда Совет Армияси сафлари янада жипслашди, мустаҳкамланди, тобланди. Украина далаларида чиниққан ўн етти дивизия Днепр учун жанг бошлади.

..Тунда дарёни биринчилар қатори қирқ иккинчи дивизиянинг жангчиси андижонлик Қамбарали Дўсматов кечиб ўтди. Еттинчи ўқчи ротанинг санитари қорақалпоқ Худойберган Шониёзов биринчи бўлиб чап қирғоқда яраланган жангчиларимизга медицина ёрдами кўрсатди. Ўн олтинчи гвардиячи кавалерия дивизияси бўлими командири Ҳолиқ Аминов ўзининг ўн беш жасур йигитини душман эгаллаб турган қирғоққа олиб жангга кирди. Шу пайтда Камол Жамолов бир группа жангчилар билан қирғоққа ошиқарди. Унинг ортидан Камол Мусаев, Деҳқон Худойбергановлар қорама-қора сузишарди...

— Душман ўт очиш нуқтаси гумдон қилинсин! Бу мушкул, лекин зарур ва шарафли вазифа Вали Набиев зиммасига юкланди. У тўққиз жангчи билан биргаликда буйруқни муваффақиятли бажарди!

Днепр кечувида фидокорона жанг қилган ўзбек халқининг жасур фарзандлари Ҳолиқ Аминов, Камол Жамолов, Вали Набиев, шофриконлик Шариф Эргашев, ўз пулемёти билан чап қирғоқда қирқ икки соат тенгсиз жанг қилган Содиқ Алиназаров, Ўразбой Жуманиёзов, Бўтабой Содиқов, Самиғ Абдуллаев ва бошқалар Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвонига сазовор бўлишди.

Днепр кечувида қаҳрамонлик кўрсатган ўзбек халқининг яна бир жасур фарзанди Сафар Хушназаров ҳақида «Совет Ўзбекистони» саҳифаларида ўқиган эдик. Биз Сафар Хушназаровнинг жанговар командири Анемподес Федорович Рибченко билан учрашдик.

Ўрта бўй, зуваласи пишиқ, ҳарбийларга хос тетик ва серҳаракат Анемподес Федорович бизни самимий кутиб олди. Ким билсин, унинг кўзларида бир лаҳза қалқиб келган ёш узоқ ўтмиш хотирасими? Командир бизнинг кўнглимизни билгандай тўғридан-тўғри Сафар Хушназаров ҳақида гап бошлади.

— Сафар 81-дивизиянинг 467-ўқчи полкида хизмат қиларди. Днепр кечуви бошланадиган кун полкимиз саф тортди. Мен вазифанинг ниҳоятда оғирлиги ҳақида гапириб, ўз ихтиёри билан дарёни ким биринчи кечиб ўтади, деб сўрадим. Шунда Сафар Хушназаров ҳам ўн олти жангчи қатори сафдан бир қадам олдинга чиқди. Рухсат бердим. Улар ўқ жаласи остида кечувга киришди. Йигитларимиз тез орада чап соҳилда мустаҳкам ўрнашиб олишди. Қисмларимизнинг талафотсиз кечиб ўтишлари учун шароит яратдилар... Бу жасорати учун Сафар Хушназаровнинг Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвони олишига тавсиянома ёздим. Бу тарихий Днепр дарёси кечувида 467-ўқчи полкининг взвод командири Саид Юнусов, Болтабой Араббоев каби жасур ўзбек йигитлари қаҳрамонлик кўрсатдилар.

Ўзбекистонга қайтганингизда, ажойиб йигитлар Саид ва Болтабойга менинг саломимни, энг яхши тилакларимни етказинг!

Чирчиқ шаҳрида яшаётган Саид Юнусовга, Гулистон районидаги Москва колхозининг далаларида меҳнат қилаётган Болтабой Араббоевга жанговар командирнинг оташин саломини етказамиз...

Киевда биз яна бир олижаноб инсон — Иллиарион Федорович Евдокимов билан учрашдик.

— Айтингчи, дунёда энг вақти зиқ одам ким? — деб сўраб қолди мендан Иллиарион Федорович, — урунманг барибир тополмайсиз. Кейин қулоғимга оҳиста пичирлади, — Пен-си-онер. Ҳа, ҳа, ҳеч ажабланманг, пенсионер! Эрталаб ветеранлар Советида йиғилиш, тушда учрашув, кечқурун архив титкилаш... кўпчилик мендан ёрдам сўраб хат ёзишади.

«Киев ҳимояси жангларида ярадор бўлганман. Лекин буни тасдиқловчи қоғоз йўқ. Кўмаклашинг»...

Сизнинг ҳамшаҳарларингиздан ҳам кўпчиликни танир эдим. Ажойиб йигитлар эди улар. Қирқ биринчи йил 8 август куни Красний трактор районида бўлган даҳшатли жангларда айниқса ўзбекистонлик йигитлар фидокорона жанг қилишди. Тўртинчи батальон сапёри Воҳид Иброҳимов, учинчи батальон мергани Раҳмат Иброҳимов, ўқчи Леонид Донилевскийлар жасорати ҳамон кўз ўнгимда...

Иллиарион Федорович «Билим» жамиятидаги йиғинга кечикаётганини айтиб, самимий хайрлашди.

Оқшом тушди. Днепр бўйида ёлғиз қолдим. Ҳалигина илиқ баҳор нурини сочаётган қуёш дарё оғушида муаллақ қолгандай. Унинг тўлқинларида чекинаётган ипак нурларидан ўзи ҳам баҳра олаётгандай..

Днепр.. Лоларанг дарё... Ўқлар жаласи.., Бетиним кечув..

Беҳос қулоқларим остида кулгу жаранглади. Бу соҳилда оёқ яланг югуриб бораётган қиз кулгиси эди. Унинг ортидан қувлаб бораётган жингалак соч йигит етиб олди. Қизни бағрига босди..

Дарё оқаяпти. Дарёдай ҳаёт оқими. Бу оқшом у нурдан йўғрилган.., Ҳамиша бағрингда нур оқсин, Днепр!

Тўлаган ТУХТАЕВ.

— Сизга келтирдим, онажон! Ю. Бутусов фотоэтюди.

✽ *Яхши хислат, гўзал фазилат*

КУЛИНГ, ГУЛДЕК КУЛИНГ...

—Кулгини севасизми? Бу саволга ҳамма ҳа, дейиши шубҳасиз. Чиндан ҳам шундай! Кулги — умр дориси. Ажойиб маданий ҳордиқ, кўнгил чигилини ёзувчи малҳам. Республикамиз радиоси «Табассум устахонаси» томонидан берилаётган эшиттиришлар, телевидениедаги хандалар кимга ёқмайди дейсиз!! Ҳар қандай тўю-тамошалар кулгисиз ўтмайди, албатта. Одобли киши кулги меъёрини жуда яхши билади, теваракка зийраклик билан боқади.

Ҳаётда турли-туман воқеалар учрайди, келинг, шулардан бирини ҳикоя қилиб берай. Мактабимиздаги бир ходимнинг кўзига говмучча чиқибди. Қиш куни эмасми, касал кўз билан оппоқ қорга қараш анча қийин. Ўша ходим қора кўзойнак тақиб ишга келди. Эшикдан кириши билан, уни ҳамкасблари ўраб олишди:

— Муборак бўлсин янгилик-ку!

—Ие.. ие. Тушимми, ўнгимми! Тўрт кўз бўлибсиз-ку!

— Қариганда бу нимаси! Одамларга ҳам ҳайронсан!

Ҳалиги ходим бу сўзларни эшитди-ю, юзи ловиллаб кетди.

Ахир воқеанинг туб моҳиятини билмай туриб кулавериш жуда ёмон-да!

Бир куни ўқувчиларимдан бирининг уйига суҳбатга бордим. Суҳбат ўқувчининг аҳлоқи-одоби, ўқиши хусусида эди. Дўстона суҳбатлашдим. Улар кузатгани дарвозага чиқдилар. Икки қадам юрувдим ҳамки, мезбоннинг қаҳ-қаҳаси эшитилди. У ёқ бу ёққа қарасам, ҳеч ким йўқ. Устбошимга қарадим. Галстук тўғри тақилган, плашч тугмалари жойида.

Нега кулишдийкин?. Ана шу савол миямга найзадай санчилди. Балки у мендан кулгандир? Бу кулги менга қаттиқ таъсир этди. Баъзан шундай кишиларни учратсам жуда ҳафа бўлиб кетаман. Улар ёшлар тарбиясига ҳам салбий таъсир этиши шубҳасиз.

Бўлар-бўлмасга кулавериш жуда ёмон хислат. Бундай одам бебурд, беобрў бўлиб қолади.

Беҳуда кулиш асабларни тезда ишдан чиқаради. Ахир, маънавий озуқ олмасдан кулиш, кулиш бўладими!!

...Эшитяпсизми? Гўдак қиқирлаб куляпти. Қани энди, кулгилар шундай самимий, покиза бўлса!

Мен кулгининг шундай ёқимли, иффатли, қувноқ ва самимий бўлишини бир умр истайман.

Э. ҲАСАНОВ,
Қашқадарё область Яккабоғ районидаги 13-мактаб ўқитувчиси.

ЧУЧМОМА

Нозиккина бош эгиб,
Қиё боқар чучмома.
Юрагимга ўт ёқиб,
Зиё сочар чучмома.

Имлар баҳор элчиси,
Феруза қир, тоғларга.
У ёшлик илҳомчиси,
Безак берар боғларга.

Оташ дилда уйғонган,
Севги ниҳолидир у.
Гоҳида нозли ёнган,
Қизлардек турар
сулув.

Арофат НОСИРОВА.

Май оқшоми

✽ *Анъаналаримиз*

ЛОЛА САЙЛИ

Лола сайли апрелнинг охири ва майнинг бошларида, лолалар қийғос очилган баҳор айёмида ўтказиладиган анъанадир. Бу сайлнинг ўзига хос хусусияти шуки, ёшлар ва катталар табиат қучоғида кўнгилли ҳордиқ олишади. Ёр-биродарлар бир-бирлари билан хабарлашиб, маълум кун белгиланади ва лолазорларга чиқиб кетилади.

Меҳмондорчилик бэҳаво қирлардаги табиатнинг яшил гиламида уюштирилади. Бунда мезбонлик бурчини бирон улфат ўз зиммасига олиши мумкин. Ёки ҳар ким ўзи тайёрлаб борган таомлар билан бир-бирларини сийлашади.

Қирда лола териш бошланади. Гулдасталар ясалиб, бир-бирига тақдим қилинади ва машиналар гул билан безатилади, ашулалар айтилади. Сайлдан қайтаётганда йўлда кўринган ҳар бир одамга бир донадан лола бериб ўтилади.

Қадим пайтларда лоладан тайёрланган узун гулдасталарни қайси хонадонга олиб кирилса, ўша уй эгаси мезбонлик шарафига муяссар бўлар эди.

✽ ФАН ВА ТЕХНИКА ЯНГИЛИКЛАРИ

Чой бўёғи

Чой баргидан озиқ-овқат маҳсулотлари учун керакли органик бўёқ олинди. Янги бўёқ қорадан оч сариққача бўлган ранглар гаммасини бериб, ўзида аминокислоталар, марганец ва фтор каби элементларни сақлайди. Булар инсон организми учун жуда фойдалидир.

Чой баргидан олинувчи бўёқ озиқ-овқат саноати билан бир қаторда, косметика ва фармацевтикадан ҳам кенг ўрин олади.

Сутдан квас

Ярославлдаги сут комбинати янги маҳсулот ишлаб чиқара бошлади. Комбинат сутдан тайёрлаган квас чанқоқни босади, кишига лаззат бағишлайди.

Сутдан олинадиган квас ширин-нордон таъмли бўлиб, организмда кислотаси камайган кишилар учун айниқса фойдали.

Вулқон даволайди

Озарбайжонлик олим Ф. М. Афандиева вулқонлардан чиқувчи аралашмалар кишиларни даволашда муҳим восита эканлигини исботлади. Ҳозир Озарбайжонда вулқон ташландиқлари билан даволовчи икки юздан ортиқ жой бўлиб, булар кишилар соғлиғини яхшилашда муҳим роль ўйнамоқда.

Янги троллейбус

Энгельс шаҳридаги заводда «ЗИУ-9» маркали янги троллейбус ишлаб чиқарилди. Янги машина кенг, шинам ва пассажирлар учун жуда қулайдир.

Троллейбусларнинг учта эшиги бўлиб, бир йўла юздан ортиқ пассажирни олиб юра олади. «ЗИУ-9» машиналари яқин кунларда йўлга чиқарилади.

Тоғ трактори

Тбилисидаги қишлоқ хўжалик техникаси махсус конструкторлик бюроси тоғларда юрадиган махсус трактор яратди. Янги трактор синовдан муваффақиятли ўтди. У йигирма градус қияликдаги тоғ ва адирларда бемалол ишлаши мумкин.

Трактор Кавказ, Ўрта Осиё ва Олтой тоғларидаги кўпгина ерлардан самарали фойдаланиш имконини яратади.

Икки қаватли лифт

Дунёда энг катта лифт Япониядаги «Китача» фирмаси томонидан қурилди. Унинг ҳар икки кабинасидан бири бир юз ўттиз кишига мўлжалланган. Бу лифт Осакадаги «ЭКСПО-70» жаҳон кўргазмасига келувчиларни япон павильонларидан бирига элтиб қўяди.

Келгусида бу улкан кўтаргични машинасозлик комбинатига ўрнатадилар.

Кумушранг ёмғир

Шингил ҳикоя

Саҳар пайти уйғониб кетдим. Деразани очиб, укпардек оқ-кўкимтир булутлар сузиб юрган осмонга қарадим. Ҳавонинг авзойи бузуқ: ёмғир томчилаяпти. Тоғ томондан нафис қанотини оҳиста ёйиб, оппоқ тонг ёғдуланяпти.

Тўққизинчи қаватдан туриб, тўйиб нафас олаётган, юраги гурсиллаб ураётган шаҳримга термуламан. Назаримда кўм-кўк дов-дарахтлар кечаси чанқаб қолгандек тонг ёмғирини хўплаб-хўплаб олаётганга ўхшайди.

Бирдан қаттиқ шамол турди-ю, ерни чакичлаётгандек тезлашиб ёмғир қуйиб берди. Ширин хаёлларим учиб кетди, онажоним ёдимга тушдилар. Туни билан тўқув станоги олдида ишлаб чарчаган бўлсалар керак. Ҳозир ишдан қайтадилар. Ёмғир яна тезлашяпти. Кеча кун иссиқ бўлгани учун юпунгина кийиниб кетган эдилар... Ивиб кетадилар-да...

Шошилиб кийиндим. Шкафдан онажонимнинг плашчлари билан зонтикларини олдиму, кўчага отилдим.

Тўқимачилик комбинати олдига етиб келганимда, катта дарвозадан ишчилар тўп-тўп бўлиб чиқишаётганини кўрдим. Ана, юзлаб одамлар орасида мунис онажоним ҳам келяптилар. Югуриб қаршиларига бордим.

— Плашчингизни олиб келдим, кийиб олинг.

— Тинчликми? — меҳрибонлик билан сўрадилар ойим, — нима қилардинг ёмғирда овора бўлиб, ўғлим?

— Ивиб кетманг, деб тез келдим...

Онажоним плашчни кийиб: «Барака топ, ўғлим» деб қўйдилар. Қўлларига зонтикни бердим.

— Институтга кеч қолмайсанми, Зафар? — яна куйиниб сўрадилар мендан.

— Йўқ, — дедим, — ўқишга бугун пешинда бораман.

Ёнма-ён кетяпмиз. Ҳаводаги оқ-кўкимтир булутлар бир томонга сузиб боряпти, тоғ устидан қуёш кўтарилиб оламни нурафшон этяпти, ёмғир шивалаяпти.

— Яхши ёмғир, кумушдек ёмғир, —дедилар ойим зонтик тагидан осмонга жилмайиб қараб, — қут-барака ёғяпти, ўғлим.

Бир текис қуйилаётган ёмғир кўкиш булутдан ўтаётган офтоб нурида кумуш зарралар сингари «йилт-йилт» тобланар, бу ёмғир ёқимли, она ҳидидек хушбўй эди...

Тўлқин РАСУЛЕВ.

Тошкент телестудиясида 1 Май байрамига бағишланган программа тайёр бўлди. Шаҳар кўчаларида музикали фрагментлар суратга олинди.

СУРАТДА: (чапдан ўнгга) телестудия режиссёри Л. Ҳайдарова, Навоий номли театр солисти У. Тошматов, овоз оператори В. Турсуновлар. Л. Глауберзон фотоси.

ХАНДАЛАР

Бозорга кириб бир стакан қаймоқ олдим. Ичсам тенг ярми қатиқ. Диққатим ошиб сўрадим:

— Қаймоққа нега қатиқ қўшдингиз?

— Сув қўшсам суюлиб кетади-да.

* * *

Йигит билан қиз комсомол кўлида қайиқда сайр қилишарди. Қиз йигитга деди:

— Мен ўзимни сувга ташлайман:

— А!? Нега!?

— Севишингизнинг чинлигини синаш учун.

— Қайтиб чиқасизми?

— Бу сизга боғлиқ, балки чиқмасман.

— Ундай бўлса қутқариш бюросига олдиндан хабар қилайлик!

Т. УРУНОВ.

Аҳмадхон АБУ БАКАР

ДОҒИСТОН НОВЕЛЛАЛАРИ

Цудахарликлар хушчақчақ халқ

Бу гап бекорга айтилмаган. Цудахарликлар қўшиқни жуда яхши кўради. Агарда бирортаси «А-а-а-а!» деса борми, қолганлари ҳам бир овоздан дарров қўшилишади. Кунлардан бир кун цудахарликлар тоғ йўли бўйлаб арава кетишар эди. Бир маҳал улардан бирининг оёғини арава қисиб қолди. У оғриққа бардош бера олмай: «О-о-о-о!» деб юборди. Шу вақт ҳамма бир овоздан: «О-о-о-о!» деган садога жўр бўлишди.

Шўх ўғривой

Бегона боққа кирган ўн ёшлар чамасидаги бола дарахтга чиқиб олиб, хом олмаларни битта-биттадан узиб қўйнига соларди. Итнинг ҳурганига уй бекаси югуриб чиқди. Дарахтда турган болакайни кўриб қолди. Уй бекаси болани уялтира бошлади:

— Ҳой боласи тушмагур, уялмайсанми! Шошмайтур сени отангга айтиб, бир адабингни бериб қўяй.

Болакай қочиб қолиш ўрнига нуқул хандон отиб куларди.

— Нимага куляпсан?- — сўради жаҳли чиққан уй бекаси.

Болакайнинг қотиб-қотиб кулишида ҳам сабаб бор экан: унинг отаси қўшни бир боғда олма узаётган эди.

Ажойиботлар

Тулки— ўрмон қоровули

Тулки ўрмонда қоровуллик қилишини эшитмаган бўлсангиз керак.

Сичқонлар ўрмоннинг ашаддий душмани ҳисобланади. Улар дарахтлардан тўкилган уруғларни, дарахт пўстлоқларини, ёш ниҳолларни кемиришади. Тулки эса жуда ноёб эшитиш хусусиятига эга. У жуда узоқдаги сичқон чинқириғини тезда пайқайди. Шунда у ўрмон душманининг боплаб адабини бериб қўяди.

Ёзда тулки ўрмондаги зарарли ҳашаротларни ҳам йўқ қилади.

Кўриб турибсизки, тўрт оёқли ўрмон қоровули ҳамиша ҳам сергак қўриқчилик қилар экан.

●

Соатли телевизор

1969 йилда Ганновер ярмаркасида Ғарбий Германиянинг соатли телевизори намойиш қилинди. Унинг қулайлиги шундаки, соат телевизор эшиттиришлари бошланиши ҳақида олдиндан огоҳ қилиб қўяди. Соатнинг товушли сигнали эса эшиттиришлар бошланишидан дарак беради. Соатнинг ёруғлик бериб турувчи рақамлари эса телетомошабинга ўз вақтида бошқа программадаги эшиттиришлар ҳақида эслатиб қўяди.

✽ Бу қизиқ

САКРОВЧИ БАЛИҚ

Керчда жойлашган Азов-Қора денгиз балиқчилик ва океанография илмий-текшириш институтининг музейига камдан кам учрайдиган, Ҳиндистон океани тубида яшайдиган балиқ-манта чучеласи келтирилди. Ясси ромбасимон бу балиқ — тенги йўқ «рекордчи». У сув сатҳидан саккиз метр баландликка сакрайди. Бу эса эшкакли қайиқлар учун жуда хавфлидир.

Мантанинг оғирлиги икки юз килограмм бўлиб, сузгич қанотлари икки ярим метр. Бу сакрончи балиқни «Черномор» кемасининг балиқчилари қўлга туширишган эди.

✽ *Йўл-йўлакай*

МАЙДОНИ ҚИЯМИ?

«Пахтакор» катта ҳисоб билан ютқазавергач, аразлаб, кейинги ўйинга бормай, уйда, телевизорда кўрмоқчи бўлдим.

Оиламиз билан телевизор олдига йиғилдик. Ўйин бошланди. Бу гал ҳам пахтакорчиларнинг ўйини ҳовушмади. Тўплар пешма-пеш тўрга тушиб турибди. Биз билан бирга ўтирган Омила бувининг тоқати тоқ бўлди шекилли, тамшаниб деди:

— Ҳай, нима бало, «Пахтакор»нинг майдони қиями, коптоқ нуқул шуларнинг дарвозасига кетма-кет думалаб кетяпти.

Ҳаммамиз кулдик, Шу пайт «Пахтакор» дарвозасига яна бир тўп киритилган эди.

Т. ҲОЛМУҲАМЕДОВ.

✽ Боланинг тили ширин

ОҚЛАШ

Ота ўғлига деди:

— Шарифжон, анави эчкини ҳайдаб юбор, дарахтларни шилиб кетяпти.

— Қўяверинг, ада, оппоқ қилиб қўяди.

ЯХШИ ҚУШ

ОНА: — Боқижон, бор зағизғонни қув, совунни олиб кетмасин.

БОҚИЖОН: — Зағизғон яхши қуш, ёнғоқ қоқади.

И. АҲРОРОВ.

✽ Янги лойиҳалар

ҚУЛАЙ УЙЛАР

Турар-жой биноларини шамоллатишда ҳавонинг тик оқимидан фойдаланилади. Бу принцип эски ўзбек уйларида қўлланилган.

Янги турар-жой қуришда ҳам бу принциплардан кенг фойдаланиш мумкин. Бунда ошхона ва яшаш хоналарини алоҳида-алоҳида шамоллатиш линиялари билан таъминлаш мумкин.

Янги турар-жой биноларини қуришда эски ўзбек уйларида қўлланилгани каби ёзлик ва қишлик хоналар, ички-ташқи айвонлар, яъни соявон ва пештоқлари мавжудлиги типовой турар-жойларда яшовчи аҳолини саратон иссиғидан яхши сақлайди. Бу ерли халқ анъаналарига жуда мосдир.

Мазкур лойиҳани Тошкент политехника институти архитектура факультетининг катта ўқитувчиси О. Жабборов яратди.

Р. ТИЛЛАЕВ.

✽ *Пазанда маслаҳати*

ДАРМОН ШЎРВА

Товуқ ёки жўжахўрозни яхшилаб тозалайсиз ва қайнатасиз. Шўрва қайнаб гўшти пишгач, қозонга туз ва зироворлар билан бирга ток барги ва сурхидан, янги чиққан ялпиз ва отқулоқдан, ғўр қулупнай, тоғолча, олма ва ғўра ўрик ҳамда қўзиқоринни совуқ сувда яхшилаб ювиб соласиз. Қозоннинг қопқоғини ёпиб, шўрвани яна 20-25 минут қайнатасиз. Тайёр таомни косаларга қуйиб, ҳар косага 1—2 қошиқдан қаймоқ қўшиб дастурхонга келтирасиз.

Дармон шўрва учун: 1 та товуқ ёки жўжа хўроз, ҳар хил барглардан ҳаммаси бўлиб юз граммча, турли ғўрадан ҳаммаси бўлиб бир юз эллик грамм, икки юз грамм қўзиқорин бир чой қошиғида мурч, лавр япроғи, таъбга қараб туз, косаларга бўлиб қуйиш учун бир юз эллик грамм қаймоқ кетади.

К. МАҲМУДОВ.

Кўм-кўк дов-дарахтларга бурканган Революция хиёбонидаги «Снежок» кафеси ҳамиша гавжум бўлади. Бу ерда ширин-шакар муз қаймоқлар ейиш ва тотли шарбатлар ичиш мумкин.

✽ *Фарзандларимиз учун*

Бор экан, йўқ экан, бир шаҳарда Абдулла деган бола яшар экан. Бўлар-бўлмасга ўртоқларини сўкиб, ҳафа қилаверар экан. Кунларнинг бирида бир ўртоғига одам айтса бўлмайдиган жуда ёмон сўз айтмоқчи бўлиб оғиз жуфтлаган экан, гўё тили йўқолиб қолгандек товуши чиқмабди. Қўрққанидан ранги оҳакдек оқариб, оғзига бармоқ солиб кўрибди. Ҳайрият, тили жойида экан.

Югурганича уйига борибди. Онаси ҳовли супураётган экан. Абдулла унга гапирмоқчи бўлиб, роса уринибди, лекин битта уёқда турсин, яримта ҳам сўз айтолмабди. Буни сезган она: «Болам соқов бўлиб қолибди»,— деб жуда қўрқиб кетибди.

ТИЛ

(ЭРТАК)

Шаҳарда ҳар қандай беморни тузата оладиган бир доктор яшар экан. Онаси Абдуллани ўшанинг олдига олиб борибди. Доктор Абдуллани кўриб:

— Болангиз соппа-соғ,— дебди.

Она-бола шу куни кечгача жуда кўп докторга учрашибдилар. Ҳамма ҳам Абдулладан касал топа олмабди. Ҳориб-чарчаб уйларига қайтиб келишибди. Она ўғлининг аҳволига ачиниб, зор-зор йиғлабди. Унга раҳми келган Тил бирдан:

— Она, йиғламанг,— деб юборибди.

— Гапир, яна бир гапир!— онаси суюниб кетибди.

Шунда Тил онага дебди:

— Ўғлингиз ёмон сўзларни жуда кўп айтади. Бундай болага хизмат қилишдан уяламан. Ширин сўзлайдиган болалардаги дўстларимга ҳавасим келади. Ахир, менинг улардан нимам кам?!

Она ўғлининг гуноҳи учун Тил олдида роса изза бўлибди. Бундан ниҳоятда хижолат тортган Абдулла ўзи ишлатиб юрадиган ҳамма ёмон сўзлардан кечибди. Шундай қилиб, Абдулла билан Тил яна иноқлашиб кетишган экан.

У. ЮСУПОВ.

АЁЛ—ТРЕНЕР

Англиянинг Тилворье шаҳрида ўттизинчи йилларда ажойиб футбол командаси мавжуд эди. Унга олтмиш олти ёшли аёл Аделин Милет тренерлик қилган.

Командада тренернинг етти ўғли, бир набираси ва қариндошлари ўйнашарди.

РАССОМ ТАБАССУМИ

Орзу.

Ухлаб қолмаслик учун.

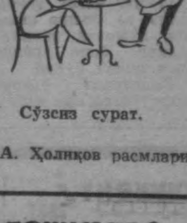

Сўзсиз сурат.

А. Ҳолиқов расмлари.

900 ЙИЛ — ЎРТАЧА УМР

Узоқ умр лабораториясининг дадил маълумотлари

БАРОН Мюнхгаузенга уч истагини айтиш таклиф қилинганида, у биринчи тилагим қаримаслик, деган эди. У яшаш жонга теккунга қадар, худди йигитлардек куч-қувватга тўла ва бардам ҳолатда яшаган.

Оддий одамларнинг афсонавий Мюнхгаузен сингари омадлари келмас эди. Одатда, уларнинг ёши 80 га бордими, бас, кўрган умри ўтмишга айланиб қолаверарди. Умрнинг ҳам ўз чегараси бор. Ҳозирги замон тиббиёт илми кўпгина касалликларни тугатган бўлса-да, барибир инсоннинг максимал ҳаёти бир кунга ҳам кўпаймади. Ёши саксонга яқинлашдими, ҳар қачонгидек ўлим муқаррар. Мана бундан буён энди бундай бўлмайди, деб айтишга дастлабки ишонч пайдо бўлмоқда. Тадқиқотчилар илк бор шундай фактларга эга бўлдиларки, яқин ўттиз йил ичида, 2000-йилгача инсоннинг энг эзгу орзуси — ер юзида умрни сунъий равишда ўзайтириш амалга ошади.

Бу вақт ичида қуйидагиларга эришилиши лозим:

— 60 ёшлилар 30 ёшлиларга айланадилар.

— 100 ёшлилар ўзларини худди йигитлик даврларидагидек ҳис қиладилар. Одамнинг ўртача умр даражаси етмишдан бир юз эллик, икки юз, ҳатто уч юз ёшга узаяди.

Бу гаплар Мюнхгаузен афсонасига ўхшайди, албатта. Бироқ, дадил тадқиқотларнинг натижаларига қараганда шундай бўлиши аниқ.

Яқин вақтларгача ҳарқандай тадқиқотнинг мақсади инсон организмини унга табиат томонидан инъом қилинган, туғилганидан то ҳаётининг сўнгигача бўлган даврини «фалокатсиз» ўтказишга қаратилган эди. Ўлимга олиб борувчи касалликларга бирин-кетин барҳам берилди. Ривожланган мамлакатларда ўртача умр даражаси тез ўсиб борди. XIX асрнинг бошидан то ҳозиргача инсоннинг ўртача умри икки баравар ўсди — 35 дан 75 ёшга етди.

Одамларга жаннат калидини — фантастик узоқ умр кўриш калидини зиғирдек жониворлар берди. Бу жониворлар тўғноғич учидан кичик бўлиб, ягона ҳужайрадан ташкил топган. Уларни бир ҳужайрали жониворлар деб аташади. Бу, дунёдаги энг қадимий жонивордир. Қадимги денгизларнинг сувлари бундан миллиард йиллар илгари ҳам тўлқинланиб турган ва бу бир ҳужайрали жониворлар биринчи чин ҳақиқий тирик организм бўлган. Ҳозир улар аввалгидек ё сувда, ё касаллик тарқатувчи ҳужайрада, бегона организмларда жойлашади. Даҳшатли амёблар — дизентерияни келтириб чиқарувчилар ҳам шундай бир ҳужайрали жониворлардан ҳисобланади.

Умр проблемасининг тадқиқотчилари ўз тажрибаларида бир ҳужайрали жониворларга қуйидаги икки сабабга кўра катта эътибор билан қарашади:

Биринчидан, бир ҳужайрали жониворлар одам орзу қилган хусусиятга эга — улар ўлмас. Улар «вояга етиши» билан бўлинади ва ҳар бир ҳужайрадан икки янги ҳужайра пайдо бўлади. Ҳеч қачон улардан мурда қолмайди.

Иккинчидан, очиғини айтганда, тузилишига кўра одам гавдаси ана шу бир ҳужайралилар йиғиндисидир. Унинг гўшти ва қони умумий тузилиши кўлмакда яшайдиган бир ҳужайралилар тузилишидан сира фарқ қилмайдиган мингларча миллиард мустақил ҳужайралардан иборат.

Агар ким электрон микроскоп орқали одам организмининг бу ихтисослашган ҳужайраларини кўрган бўлса, у бу ҳужайраларни эркин яшовчи бир ҳужайралилардан деярли фарқ қилолмайди. Фарқи шундаки, тўпланишиб яшайдиган ҳужайралар ўзларини ўзлари ўлимга маҳкум қиладилар.

Улар ўлимга маҳкум этилган, буни уларни шиша найчага солиб кузатилганда тўла ишониш мумкин. Агар алоҳида-алоҳида олинган одам ҳужайраларини, уларга дастлабки эркинликни қайтариб, озуқали қоришмага жойлаштирсак, дастлаб одатдаги бир ҳужайрали жониворлар каби ривожланади. Улар янги, яшарган, ўз навбатида ўсадиган, тағин бўлинадиган ҳужайраларга айланади.

Шиша найчада эллигинчи бўлинишдан кейин бошланадиган ёппасига ўлиш киши организмида ҳам рўй беради. У тахминан ўттиз ёшдан дастлаб деярли сезилмасдан, кейин эса ёши ўтган сари тобора тезлашади. Саксон ёшда тананинг ўн килограмм ҳужайраси ўлади. Ҳужайраларнинг ўлиши то бутун ҳужайралар колонияси одам ўлгунича давом этаверади.

Нега энди тана ҳужайралари ҳалок бўлади-ю, бир ҳужайрали организмлар ўлмайди? Бу савол энди тадқиқотларнинг марказий проблемаси бўлиб қолди. Геронтологларга тушунарли — тана ҳужайраларининг ўлиши сабабини билиш — қариш сабабини ҳам билиш демакдир. Кўп йиллар давомида тадқиқотларнинг экспериментлари муваффақиятсиз бўлиб чиқди. Бу тадқиқотларда кўпинча нуқсон насл қолдириш уфқида деб тахмин қилинарди. Унда нимадир очиқдан-очиқ синади деб ҳисобланарди. Тадқиқотчилар бу жойни экспериментал йўл билан қидириб топишга зўр бериб уринардилар.

Буфалло университетининг профессори Даниэлли амёблардан бутунлай фарқ қиладиган сунъий ҳужайраларни — ўладиган одам яратиш юзасидан ғоят улкан экспериментни ўтказишга киришди. Митти шприцнинг ёрдамида бу ҳужайралардан оқсилнинг кичик дозасини олди ва уни ўлмас амёблар билан эмлади. Одатда бир амёбдан иккинчи амёбга қилинадиган эмлаш оқибатсиз бўлиб чиқади. Бироқ, бу тажрибадаги эмлаш ўлимга олиб келади. Ўлмас ҳисобланган амёблар кутилмаганда худди эмланган оқсиллардек ҳалок бўла бошлади.

Хулоса аниқ эди. Проблеманинг ҳал қилиниши, афтидан наслий моддада эмас, балки ҳужайрали оқсилда, протеинда экан. Профессор Даниэллининг фикрича, худди шу ерда биз қартайиш деб атайдиган жараён бошланади.

Унинг ҳамкасби профессор Лесли Орджел, фаннинг ярқираган ақлларидан бири. У сирли умр ҳодисаларини қуйидагича изоҳлаб беради.

Одам организмининг минглаб миллиард ҳужайрасидан ҳар қайсиси ўзига хос мураккаб контроль агрегатлари билан қуролланган оқсил фабрикаларига ўхшайди. Бироқ, бу фабрика ҳам яроқсиз маҳсулотлар, брак ишлаб чиқаради. То бу жараён бошланмагунча хавфли эмас. Лекин шундай ҳам бўлиши мумкинки фақат яроқсиз маҳсулот ишлаб чиқарилиб қолмасдан, бу машиналар синиши, доимо брак маҳсулотлар чиқариши мумкин. Бу эса хавфлидир.

Профессор Орджелнинг назариясига кўра, ҳужайрадаги оқсил фабрикаларида худди шундай жараён содир бўлади. Қартайиш — ишлаб чиқариш нуқсонларини эскалациясидан, «хатолар ҳалокатидан» бошқа нарса эмас. Ҳақиқатдан ҳам саноқсиз тадқиқотлар ҳаётнинг улкан сирларидан бири шунда эканлигидан гувоҳлик бермоқда.

Джон Иннес институтида (Бойфордбердаги) биохимик олим Брайан Гарисон чивинларни маълум миқдордаги оқсил моддалари — аминокислота билан овқатлантирди. Мана натижа: «Биз шунга ишонч ҳосил қилдикки, чивинларнинг ҳаёт қуриши чиндан ҳам анча қисқарди». Ўлишимиз сири шундаки, оқсил ишлаб чиқариш жараёнида ҳужайрада нимадир синади.

Тадқиқотчиларнинг бунга қувонишга асоси бор. Агар нуқсонлар насл моддаларида топилганида ёмон бўларди. Оқсилдаги нуқсонларни тузатиш мумкин. Тадқиқотчилар бунга ишонадилар.

Организмнинг ҳужайра биносида бундай ремонт қилишга уринилмоқда ҳам. Небраскадаги университет профессори Денхем Хармен ҳозирги вақтда ўзининг фикрича ҳал қилиниши яқин келажакда «кўп кишиларнинг умрини юз ва ундан ҳам кўпга узайтирадиган» проблема устида иш олиб боряпти. Гап мана шу ҳақда бормоқда.

Ҳужайраларга масалан, ёғ, автомобиль покришкаси яроқсиз бўлиб қоладиган моддалар зарар етказиши исботланган. Бу моддаларни «эркин радикаллар» деб аташади. Бу орада резина саноати мутахассислари ва озиқ-овқат маҳсулотлар ишлаб чиқариш соҳасида ишлаётган химиклар маҳсулотларнинг емирилишини секинлаштирадиган модда ихтиро қилишди. Бу модда химик пилесос принципича ҳаракат қилиб, «эркин радикаллар»ни зарарсизлантиради, зарарли моддаларни уларнинг ҳаракати бошланганига қадар химиявий реакцияга киритади.

Ноквелледаги (Теннеси штати) лабораториянинг биохимик олимлари бошқа йўлни танлашди. Улар шундай мулоҳаза қилишди: агар қариш жараёни ҳақиқатдан ҳам ҳужайрада оқсил ишлаб чиқарилишида юз берадиган нуқсонда бўлса, бу зарарли моддадан қутулиш учун организмга ёрдам бериш керак. Аммо буни қандай амалга ошириш мумкин?

Сохта оқсилдан ҳимоя қилинишнинг табиий воситаси антителадир. Масалан, агар одамга бошқа кишининг юрагини кўчириб ўтказилса, улар бегона бу организмга ёт бўлган оқсилларга ташланишади ва уни йўқотишга уринишади. Агар бу ҳимоячилар организмдаги кераксиз оқсилларни йўқотиш зарур бўлган пайтда ҳаракат қила бошласа, қандай бўлади?

Антитела, масалан, суяк миясида пайдо бўлади. Ниҳоят, олимлар тўқсон етти ҳафталик сичқонларга ёш сичқонлардан олинган суяк миясини киритишди. Ёшартирувчи эмлаш ўз таъсирини кўрсатди. Сичқонларда янги ҳаёт бошланганга ўхшаб кўринди. Бундай турдаги сичқонларнинг максимал ҳаёти бир юз эллик олти ҳафтани (уч йилни) ташкил қилади. Тажрибадаги сичқон бу рекорддан ўзиб кетди, икки юз тўрт ҳафта яшади.

Ер юзидаги энг кекса кишиларнинг ёши бир юз элликда. Одамларга нисбатан олиб қараганда сичқонлар билан ўтказилган тажрибалар икки юз эллик йилгача яшайдиган кишилар пайдо бўлади, доктор Олбрайтнинг сўзлари билан айтганда, «150 йилдан иборат ўртача ёш камдан-кам учрамайдиган бўлади».

Инглиз олими Комфортнинг айтишига қараганда, кун тартибида умрни фақат қаришга қарши курашиш билан узайтириш проблемаси «абсолют ишонч билан» тургани йўқ. У янада улкан биологик ажойибот — организмда қариш жараёни бошланган кишиларни ёшартириш мумкин деб ҳисоблайди. У ёш ҳужайралар бўлиниши, қайтадан яралиши мумкин бўлганлигидан қариш жараёнида ҳужайрада пайдо бўлган бўш жой қайтадан тўлиши мумкин. Организм аввалги кучига эга бўлади, мускуллар мустаҳкамланади, юрак йигирма ёки ўттиз йил илгари қандай урган бўлса, шундай уради, тери янгиланади, одам худди онадан янгидан туғилгандай бўлади.

Умрни узайтириш техникасидан максимал фойдаланиб, ўлимни қанча кечиктириш мумкинлиги ҳақида фақат тахмин қилиш мумкин. Олимларнинг кўпчилиги, одамнинг ўртача ёши — тўғри, бу кўп йиллардан кейин амалга ошадиган режа — 800-900 йилга етиши мумкин, деб ҳисобламоқдалар.

Бироқ, ҳозирча ҳеч ким, умуман ўлимни енгиш мумкинми, деган саволга «ҳа», деб жавоб беришга қодир эмас.

Ульрих ШИППКЕ,
«Комсомольская правда» газетасидан.

ОБ-ХАВО. Май ҳавоси

Бу йилги баҳор Тошкент области ва унинг пойтахти аҳолисини мамнун этмоқда. Баҳор барвақт ва иссиқ келди. Баъзи пайтларда ёмғир ёғди. Мевали дарахтларнинг гуллаши, чигит экиш, ғалла ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларининг барқ уриши учун қулай бўлди.

Тошкентда баҳорнинг сўнгги ойи иссиқ бўлиши кутилмоқда. Ўртача ойлик температура 18—23 даража атрофида бўлади. Май ойининг йигирма биринчи ва йигирма саккизинчи кунлари айниқса исиб кетади. Кундузи термометр симоби 32-37 даража, кечаси эса 17-22 даражагача кўтарилади.

Биринчи ўн кунликда ҳаво бироз салқин бўлади. Кечаси 7-12, кундузи эса 17-22 даража иссиқ бўлади. Ойнинг қолган кунларида кечаси 12-17, кундузи эса 25-30 даража иссиқ бўлади.

Май ойида айрим пайтларда момақалдироқ бўлиб, ёмғир ёғади. Ойнинг бошларида ва учинчи ўн кунликнинг охирида шимоли-ғарбдан секундига 13-18 метр тезликда шамол эсади. Ҳаммаси бўлиб йигирма миллиметргача ёғингарчилик бўлади. Бу ҳар йилги нормадан бироз ортиқдир.

В. ДЕВЧЕНКО,
об-ҳаво бюросининг катта синоптик инженери.

Редактор
С. М. КАРОМАТОВ.

РЕКЛАМА ва ЭЪЛОНЛАР

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 1/V да **Катта байрам концерти** (кеч 7 да), 2/V да **Беҳуда эҳтиётқорлик** (кундуз соат 12 ва кеч 7 яримда), 3/V да **Бир пардали балетлар** (кундузи), **Лайли ва Мажнун** (кечқурун).

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 1/V да **Аяжонларим** (кеч соат 8 да), 2/V да **Аяжонларим** (эрталаб соат 11 да), **Парвона** (кундуз 3 да), **Олтин девор** (кечқурун), 3/V да **Парвона** (кундуз соат 12 да), **Олтин девор** (кечқурун).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 1/V да **Катта байрам концерти** (кечқурун), 2/V да **Катта байрам концерти** (кундуз соат 12 да), **Ажаб савдолар** (кечқурун), 3/V да **Ажаб савдолар** (кундуз соат 12 да), **Қайнона** (кечқурун), 4/V да **Тошболта ошиқ**.

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 1/V да **Учинчи орзу** (кечқурун), 2/V да **Баҳс**.

КИНО

1 МАЙДА

Ўтган кунлар — «СПУТНИК» (жуфт соатларда), «ЎЗБЕКИСТОН», ВОСТОК», «ДРУЖБА» ЧАЙКА» (кечқурун).

Тренер — «СПУТНИК» (тоқ соатларда), НАВОИЙ номли кеч 6.20 ва 8 да), «МОСКВА» кеч 6 ва 9.40 минутда).

Узоқ кун тонги — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кечқурун).

Шу он (кеч 9.45 минутда), **Айбсиз** (кеч 6 ва 8 да)— «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ»

Жавоҳир кўл — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кечқурун).

Муҳаббатнома — САНЪАТ САРОЙИ (кеч 8 яримда).

Хавфли гастроллар — НАВОИЙ номли (кеч 9.30 минутда).

Николай Сличенко — «МОСКВА» (кеч 8 да).

2, 3 МАЙДА

Ўтган кунлар — «СПУТНИК» (жуфт соатларда) «ЎЗБЕКИСТОН», «ВОСТОК», «ДРУЖБА», «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун).

Тренер — «СПУТНИК» (тоқ соатларда), НАВОИЙ номли (эрталаб соат 10, 11.40, кундуз 3, кеч 6.20 ва 8 да), «МОСКВА» (эрталаб соат 10, кундуз 2, кеч 6 ва 9.40 минутда), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 12, 2 да).

Узоқ кун тонги — САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 10 яримда), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (2 майда, кундуз ва кечқурун).

Қашқир наъраси (эрталаб соат 10, кундуз 2, кеч 6 да), **Кечиккан гуллар** (кундуз 12, 4, кеч 8 ва 9.45 минутда) — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ»

Жавоҳир кўл — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Николай Сличенко — «МОСКВА» (кундуз соат 12, 4 ва кеч 8 да).

Хавфли гастроллар — НАВОИЙ номли (кундуз соат 1.20, 4.40 ва кеч 9.30 минутларда).

Муҳаббатнома — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 12 ярим, 3, 5ва кеч 8 яримда).

Қайғурма! — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (3 майда, кундуз ва кечқурун).

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

5 МАЙДА

КАТТА КОНЦЕРТ

Қатнашадилар: Узбекистон ССР халқ артисти Қундуз **МИРКАРИМОВА;**

Узбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар: Олмахон **ҲАЙИТОВА**, Қувондиқ **ИСКАНДАРОВ**, Меҳри **АБДУЛЛАЕВА**, Тўхта **РИСМЕТОВА;**

Солистлар: Фахриддин **УМАРОВ**, Манзура **МУМИНОВА**, Сора **ШУКУРОВА**, Ойхон **ЕҚУБОВА**, Гулчеҳра **ИСМОИЛОВА**, Саида **ТОЛИБОХУНОВА;** VI Жаҳон фестивалининг лауреати Отажон **РАЖАБОВ.**

ЎЗБЕК ХАЛҚ ЧОЛҒУ АНСАМБЛИ

Программани — Узбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Муҳаббат **МУСАЕВА** олиб боради.

Концерт кеч соат 8 да бошланади.

Билетлар концерт зали кассасида кундуз соат 2 дан, район кассаларида эрталаб соат 11 дан сотилади.

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА

ТЕЗ КУНДА!

В. ТИТОВ, К. МИЛЕНКО асари,
Х. РУЗИМАТОВ таржимаси.

«ЎЛИМЛАРНИ ҚОЛДИРИБ ДОҒДА»

(2 пардали драма)

Саҳналаштирувчи режиссёр — **В. РАДУН, Э. МАСАФАЕВ**
Рассом — **С. ЗИЯМУҲАМЕДОВ.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

лилипутлар иштирокида

ДУНЁДА ЯГОНА ДЖАЗ-ОРКЕСТР ГАСТРОЛЛАРИ

Постановкачи — РСФСРда хизмат кўрсатган маданият ходими М. Качуринер.

Цирк программасида ҳар хил номерлар томошаси бўлади.

Томошалар кеч соат 8 да бошланади.

Шанба ва якшанба кунлари уч марта томошалар кўрсатилади: эрталаб соат 12 да, кундуз соат 3 да, кеч соат 8 да.

Касса эрталаб соат 11 дан очиқ.

14 май кундуз соат 3 да В. И. Ленин номли Тошкент Давлат университетининг фалсафа фанлари бўйича илмий даражалар берувчи илмий Совет кенгаши (Университет кўчаси, Студентлар шаҳарчаси, Бош корпус, 309-Г аудитория)да филология фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун

Р. Р. Халятуллаев: «Рус ва ўзбек тилларида субъектив баҳо категориясининг морфологик ифодаланиши» деган темада;

У. Улжабоев: «Сўнгги давр ўзбек романчилигида Улуғ Ватан уруши даврининг акс этиши» (1956—1968)» деган темада

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИЛАР

Диссертациялар билан университет илмий кутубхонаси (Студентлар шаҳарчаси, 4 уй)да танишиш мумкин.

15 май кундуз соат 2 яримда Тошкент политехника институтининг Совети кенгаши (Навоий кўчаси, 13 уй)да техника фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун

К. В. Соколовский: «Маиший электропилесослар электроприводларининг оптимал ишлаш режимлари» деган темада

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИ

Диссертация билан институт кутубхонаси (Навоий кўчаси, 13 уй)да танишиш мумкин.

15 май кундуз соат 3 да Тошкент халқ хўжалик институтининг илмий Совети (Олмазор кўчаси, 183 уй)да иқтисод фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун

А. З. Галиев: «Колхозлараро саноат алоқалари ва уларнинг ривожланиш қонуниятлари (Қирғизистон ССР материалларида)» деган темада;

М. С. Осминина: «Ўрта Осиё—республикаларнинг индустриал ривожланишидаги асосий буржуача қарашларни критикаси (Ўзбекистон ССРнинг иқтисодий ривожланиш мисолида)» деган темада

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИЛАР

Диссертациялар билан институт кутубхонасида танишиш мумкин.

РАДИО

2 МАЙ
ШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

6.15 Тонгги концерт. **8.25** «Созандаларнинг баҳор совғалари». **9.30** Симфоник рақслар. **10.10** «ГУЛШАН» радиожурнали. **11.35** Енгил куйлар. **13.30** «Гуллаётган ўлкам». Концерт. **15.10** Таниқли артистлар ижросида концерт. **16.00** Сўнгги ахборот. **16.10** «Дўстлар — музикали тўлқинда». Музикали-адабий композиция. **17.20** Уйғур куйлари.

18.00 Енгил куйлар. **18.30** Сўнгги ахборот (қозоқча). **18.40** Шўх қўшиқлар (қозоқча). **19.00** ФУТБОЛ. «ДИНАМО» (Киев) — «ПАХТАКОР». Киев шаҳридан олиб эшиттирилади. **19.45** Сўнгги ахборот (ўзбекча). **19.55** Сўнгги ахборот (русча). **20.05** Сўнгги ахборот (тожикча). **20.15** «ЁШЛИК» радиостанциясининг программаси. **21.00** «Қардош партиялар ҳаётидан» (ўзбекча). **21.10** «Қишлоқда байрам». Концерт. **22.20** Шўх қўшиқлар ва рақслар.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 «Яхши кайфият». Концерт.

19.00 Радио эшитувчиларга музикали совғалар. **20.00** «Эфирда баҳор» (русча). **20.40** «Май новеллалари» (ўзбекча). **21.00** Тожик халқ қўшиқлари. **21.40** Қўшиқлар ва рақслар.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

14.00 А. Мухтор. «Давр менинг тақдиримда» романи асосида радиоинсценировка. **17.30** «Барра гуллар» радиокомпозицияси.

19.00 «Гулшан» радиожурнали.

3 МАЙ
ЯКШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

6.15 Тонгги концерт. **7.45** Концерт. **8.25** Халқ талантлари концерти. **9.30** Шарқ куйлари. **10.10** «ТАБАССУМ» радиожурнали. **11.35** Кинофильмлардан қўшиқлар. **13.30** Таниқли артистлар концерти. **15.10** «Нодир ёзувлар». **17.40** Экран янгиликлари.

18.00 «Музикали глобус». **18.40** Совет композиторларининг қўшиқлари. **19.20** Ўзбек халқ куйлари. **20.00** «Ёшлик» радиостанциясининг программаси. **21.00** «Мамлакат ва қитъаларда» (ўзбекча). **21.10** Дала меҳнаткашлари учун концерт. **22.20** «Табассум» радиожурнали. Такрорий эшиттириш. **23.20** Дам олиш кечаси.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 «Эрталабки салом!» Концерт.

19.30 Дўстларимиз эстрадаси. **21.00** Тожик халқ қўшиқлари. **21.40** Рақсга марҳамат.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

14.00 «Сарвқомат дилбарим» радиопостановкасининг монтажи. (ўзбекча). **16.00** Симфоник концерт. **17.00** «Юност Узбекистана» радиостанциясининг программаси.

ТЕЛЕВИЗОР

2 МАЙ
ШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

9.45 Кўрсатувлар программаси. **Узбек тилида: 9.50** «ВИСОЛ ОНЛАРИ». Музикали дам олиш программаси. **10.30** «Ы» операцияси ва Шурикнинг бошқа саргузаштлари». Бадиий фильм.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

12.30 Янгиликлар. **12.45** «Здоровье». Илмий-оммабоп программа. **13.15** Рангли телевидение. Музикали программа **13.45** Рангли телевидение. Танишинг — замондошлар. **14.15** Шаҳарларнинг музикали турнири.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

16.45 Кўрсатувлар программаси.

Узбек тилида: 16.50 «Яшнабяшнаб, май келди». Кичкинтойлар учун концерт. **17.15** «Муроб бобонинг қанотлари». Болалар учун мультфильм. **17.25** «ЁШЛИК» студияси кўрсатади. «Ғазалхон ёшлигим». **18.15** «Ҳар бир кун тонги». Телефильм. **18.30** «Эстрада шинавандалари — сизлар учун». Байрам программаси.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

19.15 Футбол бўйича СССР биринчилиги. «ТОРПЕДО» (Москва) — «ДИНАМО» (Москва). **21.00** Янгиликлар. **21.05** «Ўртоқ Артём». Телеспектакль премьераси, 1 қисм. **22.05** Москвада СССР халқлари санъати байрами. **24.00** Социализм дунёси. **00.30** «Ўлик мавсум». Бадиий фильм. 1-серия. **02.00** Интервидение. Эфирда «Молодость» — «УФК». **03.00** Янгиликлар. **03.05** Москва кўрсатувларининг охири.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

МОСКВА КЎРСАТАДИ

15.45 Болалар учун телевизион театр. «27 тўлиқ эмас». Телеспектакль. **17.00** Ярим аср йилномаси. Кўп серияли телевизион ҳужжатли фильм. «1934 йил». **18.00** Рангли телевидение Ёзги спорт мавсумининг очилиши.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

19.15 «Унгача санаган улоқча». Болалар учун мультфильм (рус тилида).

Узбек тилида: 19.25 «Баҳор қувончлари». Концерт. **20.05** «Мўъжизалар маскани». Цирк томошалари. **20.55** КОМИЛЖОН ОТАНИЁЗОВ КУЙЛАЙДИ. Фильм концерт. **21.30** «Яшил арава». Бадиий фильм.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

ДУШАНБА КЎРСАТАДИ

18.00 Москва. Ёзги спорт мавсумининг очилиши. **21.00** Душанба. Тожикистон байрам либосида. **21.20** Рубобчилар ансамблининг концерти.

3 МАЙ
ЯКШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

9.55 Кўрсатувлар программаси. **10.00** Гимнастика ҳамма учун (ўзбек тилида).

Рус тилида: 10.20 «Тоғлар ва денгизлар оша». «Ўз-ўзича уйғанган мушук». Болалар учун мультфильм. **10.40** «Звездочка». Тележурнал.

Узбек тилида: 11.10 «Уч бақалоқ». Бадиий фильм. **12.45** «Куйловчи гитаралар». Фильм-концерт (рус тилида). **16.55** Кўрсатувлар программаси.

Рус тилида: 17.00 «АХБОРОТ» информацион программаси. **17.30** «Эфир—2». Музика орбитасида. **18.40** «Оқ рояль». Кинокомедия.

Узбек тилида: 19.55 «АХБОРОТ» информацион программаси. **20.25** «Висол онлари». Музикали дам олиш программаси такрорий кўрсатув). **21.05** Қори Ёқубов номидаги Ўзбек Давлат филармонияси Хоразм «Лазги» ансамблининг концерти. **22.05** «Қишлоқ детективи». Бадиий фильм.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

ЎҚУВ КЎРСАТУВЛАРИ ПРОГРАММАСИ

10.00 Абитуриентлар учун. Физика (ўзбек тилида). **11.00** Сиртдан ўқиётган студентлар учун. Олий математика (рус тилида).

МОСКВА КЎРСАТАДИ

12.00 Болаларнинг эрталабки гимнастика машғулотлари. **12.15** Янгиликлар. **12.30** Ўқувчилар учун. «Будильник». **13.00** Рангли телевидение. Болалар учун. «2-Бутуниттифоқ рангли телевизион фильмлар конкурси ғолиблари». **13.30** «Музикали киоска». **14.00** Ўсмирлар учун. Химия бўйича олимпиада. Иккинчи тур. **15.00** Рангли телевидение. «Ҳайвонотлар оламида». **16.00** «Фан ишлаб чиқаришга». Тележурнал. **16.30** Интервидение. «Саҳро ўрнидаги шаҳар». **17.00** Интервидение. «Дўстлашинг, болалар». Концерт.

18.00 Совет Армияси ва Флоти жангчилари учун. Белоруссия Ҳарбий округи бадиий ҳаваскорлик коллективининг концерти. **19.00** Қишлоқ янгиликлари. **20.00** Москвада СССР халқлари санъати байрами. **21.00** Янгиликлар. **21.05** Рангли телевидение. «Ўртоқ Артём». Телеспектакль премьераси. 2-қисм. **22.05** «Киносаёҳатчилар клуби». **23.00** «Ўн уч стул». Телевизион миниатюралар театри. **24.00** Социализм дунёси. Халқаро программа. **00.45** «Ўлик мавсум». Бадиий фильм. 2-серия. **01.50** Москва кўрсатувларининг охири.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

ФРУНЗЕ КЎРСАТАДИ

17.00 «Сен билан биргаман, Россия». Ҳужжатли фильм. **18.05** Концерт. **19.30** «Кавказ асираси». Бадиий фильм. **20.50** Концерт. **21.30** Бадиий фильм. **22.45** Кўрсатувлар программаси.

«Вечерний Ташкент» орган Ташкентского горкома КП Узбекистана и Ташгорсовета

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент шаҳар, Дзержинский кўчаси, 15-уй. Редакция телефонлари: Коммутатор—33-02-49 дан 33-02-58 гача, редактор ўринбосарлари 33-29-33, 33-29-09, масъул секретарлар—33-27-22, партия, совет ва касаба союз ташкилотлари, шаҳар хўжалиги бўлимлари, 33-29-42, адабиёт, санъат ва маданият бўлимлари—33-29-55, хатлар ва оммавий ишлар—33-27-70, фан ва олий ўқув юртлари, иллюстрация бўлимлари—33-27-57, саноат, транспорт ва қурилиш бўлимлари—33-27-03, ахборот бўлими—33-28-95 эълонлар бўлими — 33-81-42.

Узбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси Тошкент шаҳри.

ИНДЕКС 64579.
НАШР 2792
Р —00476.